

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 12, Aralık 2017, s. 550-568

Arş. Gör. Sultan AKDEMİR

Necmettin Erbakan Üniversitesi, A. K. Eğitim Fakültesi, sakdemir@konya.edu.tr

Arş. Gör. Mehmet AŞIKCAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, A. K. Eğitim Fakültesi, masikcan@konya.edu.tr

Prof. Dr. Ahmet SABAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, A. K. Eğitim Fakültesi, ahmet_saban@yahoo.com

İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ SORUMLULUK DEĞERİNE YÖNELİK ÇOKLU ZEKÂ KURAMINA DAYALI ETKİNLİK ÖRNEKLERİ¹

Özet

Bu çalışmanın amacı ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılacak olan “sorumluluk” değerinin öğrencilere daha kolay kazandırılmasını sağlamak amacıyla Çoklu Zekâ Kuramına dayalı olarak örnek etkinlikler tasarlamaktır. Bu nedenle 8 etkinlik tasarlanmış, bu etkinliklerde hangi zekâ alanlarının baskın olduğu saptanmış ve verilecek olan değer bu etkinlikle nasıl kazandırılacağı ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca etkinlikler bir uzman görüşüne sunulmuştur. Etkinliklerin uygulanabilirliği, öğrenci düzeyine, ilgili değere ve zekâ alanına uygunluğu açısından da bu dersi okutan yedi 4. sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuş ve on-

¹ Bu çalışma, I. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi’nde Konya’da (31 Ekim – 2 Kasım 2013) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

lardan gelen görüşler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Bu çalışmadaki etkinliklerin 4. sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde 'sorumluluk' değerini kazandırılmasına yardımcı olacağı ve yeni etkinlikler tasarlanması bakımından da yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, çoklu zekâ kuramı, sosyal bilgiler eğitimi.

MULTIPLE-INTELLIGENCE THEORY-BASED ACTIVITY SAMPLES DIRECTED TOWARDS THE VALUE OF RESPONSIBILITY IN FOURTH-GRADE SOCIAL STUDIES COURSE

Abstract

The purpose of the current study is to develop sample activities on the basis of the multiple-intelligence theory to impart the value of responsibility that is one of the objectives of the 4th grade social studies course to students more easily. For this purpose, 8 activities were designed, the dominant intelligences in these activities were determined and how the value to be imparted through these activities would be inculcated in students was explained in detail. These activities were submitted to the scrutiny of an expert. Moreover, the opinions of the seven 4th grade teachers teaching this course were sought about the applicability of the activities, their suitability for the level of the students and their compliance with the target value and intelligence domain and necessary changes were made in line with their feedbacks. The activities used in the current study are believed to contribute to the inculcation of the value of responsibility by fourth grade social studies teachers and to offer guidance for the design of new activities.

Keywords: Value education, multiple-intelligence theory, social studies education

Giriş

Değer kavramının sosyal bilimler açısından önemi insan davranışlarını ele alıyor, yorumluyor olmasıdır ve felsefe, psikoloji, sosyoloji, matematik, iktisat, dini bilimler ve tarih gibi birçok bilim alanında kullanılmaktadır (Ulusoy & Dilmaç, 2012: 13). "Değer tür olarak insanın varlığa kattığı bir bilinç boyutudur." (Kuçuradi, 2011: 190). Psikolojide ise önemi insan davranışlarına yol gösterici olarak oynadığı role bağlanır ve sadece bir inanç olarak ele alınır (Güngör, 2010: 28). Kısaca 'değer' yaşamımızı etkileyen ve

yaşamda önem verdiğimiz düşünceler olarak ifade edilebilir (Doğanay, 2011: 228). Böylece bireylere nelerin tercih edilmesi gerektiğini belirtir (Akbaş, 2008: 10). Bu yüzden değerleri görmezden gelemeyiz ve aldığımız kararların hepsi değer içermektedir (Bono, 2007: 11). Seçimlerimiz, kararlarımız ve eylemlerimiz bizim değerlerimizle seçilip, biçimlendiği ve yönlendiği için hayatımızı inşa eder ve değerlerimizin farkında olmak anlamlı, güçlü ve coşkulu bir yaşam için gereklidir (Cüceloğlu, 2016). Değerlerin kaynakları olarak kültürel geçmiş, bilimsel geçmiş, dinsel geçmiş ve yaşam tecrübeleri gösterilebilir (Öztürk, 2009: 483). Ahlaki, dini, toplumsal, ekonomik, bilimsel, sanatsal, siyasi değer alanlarından söz edilebilir ve çoğu zaman bu değer alanları iç içe olur (Hökelekli, 2011: 285). Meydana gelen değişimle değerlerde de değişimler görülebilmektedir fakat genel kabul görenler bir sonraki nesle aktarılarak devam eder (Akbaba Altun, 2003: 9). Değerlerin kazandırılması için uygulanacak olan değerler eğitiminin hedefi ise insanın yetilerini en üst düzeye ulaştırarak “iyi hayat yaşamasını” sağlamaktır (Kale, 2007: 319). Değer eğitimi yaklaşımlarının desteklediği süreçte demokratik toplumun gereksinim duyduğu yurttaş; demokratik değerleri özgür bir ortamda içselleştirmiş, özgür ve özerk kararlar alabilme kapasitesinde olan bireylerdir (Doğanay, 2011: 234). Bu doğrultuda okulların görevlerinden biri okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek ve onların ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmaktır (Akbaş, 2008: 9).

Sosyal Bilgiler eğitimi bireylere demokratik değer, tutum ve inançlar geliştirme, var olan değerlerinin farkına varma ve bunların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşimlerini nasıl etkilediğinin bilincine varmalarına yardımcı olma sorumluluğu taşımaktadır (Doğanay, 2011). Fakat eğitim sistemlerindeki esas problemlerden biri öğretmenin öğretim yaklaşımını farklı yollarda öğrenen öğrencilere uyarlayamamasından kaynaklanmaktadır (Saban, 2010: 1). Değerlerin aktarımı da bu durumdan etkilenmektedir. Öğrencilere değerleri farklı yollarla kazandırmak için Çoklu Zekâ Kuramından yararlanılabilir. Çoklu zekâ kuramının birçok zekâ alanına hitap ettiği göz önünde bulundurulduğunda sınıfta çoklu zekâ kuramından sekiz zekâ alanına uygun olarak hazırlanmış etkinlikler yoluyla değer aktarımının daha etkili olacağı düşünülmektedir. Bu değerlerden biri olan ‘sorumluluk’ değeri çoklu zekâ kuramına dayalı etkinlikler aracılığıyla öğrencilere kazandırılabilir.

Çalışmada İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde öğrencilere kazandırılacak olan “sorumluluk” değerinin öğrencilere daha kolay kazandırılmasını sağlamak amacıyla Çoklu Zekâ Kuramına dayalı olarak örnek etkinliklerinin tasarlanması amaçlanmıştır. Öncelikle değerler eğitimi, çoklu zeka, sosyal bilgiler, sorumluluk değerine ilişkin literatür çalışmaları yapılmış ve sekiz etkinlik örneği hazırlanmıştır. Bu etkinlikle-

rin uygulanabilirliği, öğrenci düzeyine, ilgili değere ve zekâ alanına uygunluğu açısından bu dersi okutan yedi 4. sınıf öğretmenine görüşlerine başvurulmuş ve bu öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda etkinliklere son şekli verilmiştir. Araştırma kapsamında tasarlanan etkinliklerin öğretmenlere yol gösterici çalışmalar olacağı düşünülmüştür. Çünkü etkinliklerde öğrencilerin daha çok ilgisini çekebilecek, çoklu zekâ kuramında yer alan 8 zekâ alanından sözel-dil zekâsı, mantıksal-matematiksel zekâ, görsel-uzamsal zekâ, müziksel-ritmik zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, sosyal zekâ, içsel-özedönük zekâ, doğacı zekâ alanlarına hitap eden, eğlenceli etkinlikler tasarlanmaya çalışılmıştır.

Sorumluluk Değerine Yönelik Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Etkinlik Örnekleri

Örnek Etkinlik 1: Çarkıdeğer

Süre: 40 + 40 dk.

Kazanımlar: Kişisel ilişkilerdeki sorumluluklarını fark eder. Çeşitli ortamlarda ve konumlarda üstlenilmesi gereken sorumlulukları fark eder.

İlgili Zekâ Alanları: Mantıksal-matematiksel zekâ, sözel-dilsel zekâ, bedensel-kinestetik zekâ

Etkinlik Hakkında Bilgi:

- Öğretmen tarafından öğrenci gönüllüğüne bağlı olarak 4 öğrenci seçilir. Geri kalan öğrenciler 3 gruba ayrılır.
- Her grup kendisine isim vererek aralarından yarışmak üzere birer öğrenci seçer.
- İlk başta seçilen 4 öğrenciden 3 tanesi her bir grubun puanlamasından sorumludur.
- Diğer öğrencinin görevi tahtaya öğretmen tarafından önceden belirlenen bir sorumluluğu kelime yapısına bağlı kalarak her ses için bir alt tire () çizmek ve yarışmacıların doğru bildiği sesi sesin geçtiği alt tire üzerine yazmaktır (B). Bir diğer görevi de yarışmacıların yanlış söylediği sesleri tahtanın alt köşesine yazmaktır.
- Oyun çarkı üzerinde 1 tane 1000, 2 tane 500, 3 tane 300, 150 ve 50 puan değerleri, 2 tane PAS, İFLAS ve JOKER (JOKER 1, JOKER 2) ifadeleri bulunmaktadır.
- Sözel ifadelerin yaptırımları şu şekildedir;

PAS: Yarışmacı o an ses tahmin etmemektedir.

İFLAS: Yarışmacının o ana dek topladığı puanlar silinmektedir.

JOKER 1: Yarışmacı temsil ettiği grup üyelerinden tahmin etmede yardım alabilmektedir.

JOKER 2: Yarışmacı 2 kez çarkı çevirerek karşılık gelen puan için tahminde bulunma hakkı kazanmaktadır (Eğer çarkı çevirdiğinde PAS ya da İFLAS gelirse onun yerine puan gelene dek çarkı çevirebilmektedir).

Etkinlik:

- Yarışmak üzere seçilen öğrencilerden çarkı çevirdiklerinde en büyük puanı çeviren kişiyle başlamaktadır. Her öğrencinin sırayla çarkı bir kez çevirme hakkı bulunmaktadır.

- Öğrencilerin çarkı çevirdikten sonra puanı kazanabilmek için tahtada gizli olan sorumlulukla ilgili ifadeden ses tutturması gerekmektedir. Sesi tutturan öğrencinin hanesine kazandığı puan eklenmektedir.

- Puanlar dışından diğer ifadeler (PAS, İFLAS, JOKER 1, JOKER 2) denk gelirse ifadelerin karşılıkları uygulanmaktadır.

- Etkinlikte her bir öğrencinin 2 kez tahtadaki gizlenen sorumluluk ifadesini tahmin etme hakkı bulunmaktadır. Doğru tahmin eden öğrenci o ana dek biriktirdiği puan ile o turu bitirmektedir. Diğer öğrenciler o tur grubuna puan kazandıramamaktadır.

- Yarışma 3 turda tamamlanmaktadır. 3 turda en yüksek puanı toplayan grup birinci olmaktadır. Eğer eşitlik olursa son 1 tur daha oynanabilir.

Sorumluluk Adı:.....

Açılmayan Sesler:

.....
.....

Puanlar

	Grup.....	Grup.....	Grup.....
1.	Tur		
2.	Tur		
3.	Tur		
.....			
	Toplam Puan		

Örnek Etkinlik 2: Çiz Bakalım

Süre: 40 dk.

Kazanımlar: Bireylerin bulunduğu roldeki sorumlulukları fark eder. Çeşitli ortamlarda ve konumlarda üstlenilmesi gereken sorumlulukları fark eder.

İlgili Zekâ Alanları: Görsel-uzamsal zekâ, sözel-dilsel zekâ.

Etkinlik Uygulama Süreci: Öğrencilere ailelerindeki rollerinin ne olduğu hakkında konuşularak giriş yapılır. Kendi rollerinde hangi sorumluluklara sahip oldukları söylemeleri sağlanır. Abi ya da abla ise kardeşlerine bakmak, anneye yardımcı olmak, odayı düzenlemek gibi. Öğrencilerden ailelerinde kimlerin yaşadığı sorulur. Ailelerindeki bu bireylerin hangi rollerde oldukları ve bu roller gereği hangi sorumluluklara sahip oldukları tartışma ortamında söylemeleri sağlanır. Sonrasında öğrencilerden Aile Sorumluluk Kartını doldurmaları istenir. Karttaki bireylerin sahip oldukları sorumlulukları resim çizerek anlatmaları istenir.

Aile Sorumluluk Kartı			
Bireyin Adı-Soyadı	Ailedeki Rolü	Sorumlulukları	
.....	
.....	
.....	
.....	

Aşağıdaki alana aile bireylerinin sorumluluklarını resmediniz.

Örnek Etkinlik 3: Sen Olsaydın?

Süre: 40 dk.

Kazanımlar: Sorumlulukların yerine getirilmemesinin doğurabileceği sonuçları fark eder. Kişiler arasındaki farklılık ve benzerlikleri fark eder.

İlgili Zekâ Alanları: Özedönük-içsel zekâ, sözel-dilsel zekâ

Etkinlik Uygulama Süreci:

- Sınıfa bir tane örnek olay getirilir.
- Öğretmen örnek olayı sesli olarak öğrencilere okur.
- Sonrasında örnek olaya yönelik 3 tane soru yöneltilerek öğrencilerin yazılı olarak cevaplamaları istenir.
- Öğrencilerden kağıtlar toplanıp yazdıkları olaylardan ilginç olanlar sınıfta tartışılır.

Örnek Olay

Toptancı Vehbi Bey her Pazar günü manavlara sebze ve meyveleri dağıtmaktadır. Pazarlardan bir gün manav Hayrettin Bey'e olan satışını gerçekleştirmiştir. Ama Vehbi Bey ürünlerinin o günkü kontrollerini yapmadan Hayrettin Bey'e teslim eder. Hayrettin Bey de aldığı ürünleri incelemeyen tezgâha dizer. 3 çocuk sahibi ev hanımı olan Müjgân Hanım haftalık pazar alışverişini yapar. O sıra yanında bulunan 5 yaşında olan Büşra "Anne muz da alalım, ne olur! Baksana çok güzeller, lütfen!" der. Bunun üzerine kızını kıramayarak 2 kilogram da muz alır. Alışverişi tamamlayan Müjgân Hanım eve doğru yol alır. O sırada okulun olduğu sokaktan geçerlerken Büşra dayanamaz ve "Anneciğim bir tane muz versene" der. Yine kızını kıramayan Müjgân Hanım muzun olduğu poşeti açar, bir muz çıkarır ve kızına uzatır. Büşra muzun yarısını siyah olduğunu görünce annesine neden siyah olduğunu sorar. Çünkü bu muz önceki yediklerine benzememektedir. Muzun çürük olduğunu fark eden anne manava olan öfkesiyle muzun yarısını alır ve sinirle yere atar. Olanlara anlam veremeyen Büşra annesinin elini tutar ve eve doğru yol alırlar. O sırada öğle yemeği için okuldan çıkan Burhanettin Efe muzun üzerine basarak düşer. Durumu fark eden öğretmeni Suna Hanım ambulans çağırır. Hastaneye kaldırılan Burhanettin Efe'nin bacağı alçıya alınır. Olayı haber alan Toptancı Vehbi Bey aceleyle hastaneye gelir. Bacağı alçıya alınan Burhanettin Efe 3 hafta okula gidemez.

Sorular:

1. Sorumlulukla ilgili ne öğrendiniz?

.....
.....
.....
.....

2. Olayda kişilerden birinin yerine olmanız istenseydi hangisini seçerdiniz? O kişinin yaptıklarına katılıyor musunuz? Neden?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Bu örnek olaya benzer günlük yaşamınızdan örnek veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Örnek Etkinlik 4: Sorumluluğunu Söyle

Süre: 40 dk.

Kazanımlar: Sorumlulukların yerine getirilmemesinin doğurabileceği sonuçları fark eder. Bireysel, eşli ve grupta çalışma becerileri sergiler.

İlgili Zekâ Alanları: Sözel-dilsel zekâ, mantıksal zekâ

- Öğrenciler öğretmen tarafından 5 ile 10 kişiden oluşan gruplara ayrılır.
- Her grup bir meslek hakkında araştırma yapması için görevlendirilir ve 15 dakika verilir.
- Gruptaki öğrencilerden seçtikleri mesleklerin sorumluluklarını yazmaları istenir.
- Süre dolduğunda sınıfa meslek resimleri getirilir, öğrencilerden resimler üzerinden mesleklerin sorumluluklarını anlatmaları istenir. Bu işlem her bir grupta yerine getirilir ve gruptaki her öğrencinin sorumluluk almadığı gözlemlenir.
- Mesleklerin sorumluluklarını yerine getirmediğinde neler olabileceği sınıfla birlikte tartışılması sağlanır.
- Öğrencilerin sahip olduğu sorumlulukları yerine getirmezse ne olabileceği hakkında konuşmaları sağlanır.

Meslek:.....

Sorumlulukları/Görevleri:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Örnek Etkinlik 5: Akrostiş Hazırlama

Süre: 40 dk.

Kazanım: Bir örüntüdeki ilişkiyi kullanarak yeni örüntüler oluşturur.

İlgili Zekâ Alanı: Müziksel-ritimsel zekâ, mantıksal zekâ

Etkinlik Uygulama Süreci: Öğrencilerin okul sınırları içerisinde sahip oldukları sorumlulukları düşünmeleri istenir. Beyin fırtınası tekniğinden yararlanılarak öğretmen tarafından tahtaya öğrencilerden söyledikleri sorumluluk ifadeleri not alınır. “Okulu temiz tut”, “söz hakkı alarak konuş”, “arkadaşlarına saygı göster” gibi. Öğretmen tarafından bu sorumluluk ifadeleri düzenli hale getirilir. Öğrencilerden bu ifadelerden dilediklerinden bir tanesini seçmeleri ve bu ifadeyi iki kelimelik şekilde slogan haline getirmeleri istenir. “Temiz okul”, “arkadaşlara saygı” gibi. Öğretmen tarafından örnek akrostiş çalışması öğrencilere gösterilir. Öğrenciler tarafından hazırladıkları slogana yönelik akrostiş hazırlamaları istenir. Hazırlanan akrostişler sınıf panosuna asılarak bu sorumluluklar özümсенir.

Örnek Akrostiş Çalışması

Öğretmenim

Gece gündüz çalışırsın

Rüyalarımızda canlanırsın

Ey! güzel öğretmenim

Türkiye'nin en güzel mesleği sende

Melek yüzlü öğretmenim

Ey! güzel öğretmenim

Ne varsa sende var

İyilik sende var

Merhamet sende var.

Örnek Etkinlik 6: Dart Oyunu

Süre: 40 dk.

Kazanımlar: Bulunduğu çeşitli grup ve kurumlar içerisindeki konumunu belirler. Kişisel ilişkilerdeki sorumluluklarını fark eder.

İlgili Zekâ Alanı: Bedensel-kinestetik zekâ, sözel-dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ

Etkinlik Uygulama Süreci: 1'den 10'a kadar ilerleyen Dart tahtaya yerleştirilir. Hedefteki her rakam için bir sorumluluk yer alan liste Dartın yanına asılır. Öğrenciler iki gruba ayrılır ve belirli atış mesafesi belirlenip sırayla atış yaptırılır. Öğrencinin attığı ok hangi sayıya denk gelirse o gruba o kadar puan eklenir ve öğrenci o sayıya denk gelen sorumluluk ifadesini yüksek sesle söyler. Oyun 2 tur oynanır ve en çok puanı toplayan grup birinci olur.

Sorumluluk Listesi

- 1- Evin alışverişlerinin bir kısmını ben yaparım.
- 2- Kirli çamaşırlarımı çamaşır sepetine koyarım.
- 3- Sabahları yatağımı düzeltirim.
- 4- Evimizde beslediğimiz hayvanların bakımına yardımcı olurum.
- 5- Dolan çöp kovasını boşaltırım.
- 6- Derslerime çalışır, ödevlerimi takip ederim.
- 7- Harçlıklarımı biriktirerek ihtiyaçlarımı kendim gidermeye çalışırım.
- 8- Sofra kurulurken ve kaldırılırken anneme yardımcı olurum.
- 9- Kendi öz bakım ihtiyaçlarımı kendim gidermeye çalışırım.
- 10- Kardeşlerimin ihtiyaçlarının giderilmesinde yardımcı olurum.

Puanlar	
Grup.....	Grup.....
1. Tur	
2. Tur	
Toplam Puan	

Örnek Etkinlik 7: Gelecekte Mektup ve Sorumluklarımız

Süre: 40 + 40 + 40 dk.

Kazanımlar: Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar. Varlıklara karşı sorumluluklarının neler olduğunu fark eder.

İlgili Zekâ Alanları: Doğacı zekâ, sözel zekâ, bedensel-kinestetik zekâ,

Etkinlik Uygulama Süreci: Ders öncesinde sınıftaki öğrencilere aşağıdaki mektup yazılır ve zarflanır. Öğrencilere gelecekte bir mektup geldiği söylenir. Mektuplar öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden mektupları önce sessiz olarak okumaları istenir. Sonrasında mektup bir öğrenci tarafından yüksek sesle okutulur. Mektubu yazan kişinin hangi konularda hakkında sorunlar yaşadığı ve bunların nedenleri sınıfça tartışılır. Tartışma sonucunda öğrencilerden “Doğadaki Olaylar ve Doğaya Karşı Sorumluluklarımız” tablosu doldurmaları istenir. Doğaya karşı olan sorumluluklarımızın bir kısmını yerine getirmek için öğrencilerle “Eylem Planı” hazırlanır. Planda hangi etkinliklerin öğrencilerin aldıkları sorumluluklarla hangi tarihlerde gerçekleştirilecekleri belirlenir. Plan dahilinde öğrencilerle doğadan pil atık toplama, fidan dikme, kağıt atık toplama, ağaçları ve çiçekleri sulama gerçekleştirilir.

30/05/2070

14:00

Sevgili

50 yaşına henüz bastım ama görüntüm 85 yaşındaki bir insanınki gibi. Yeterince su içemediğim için böbrek sorunları yaşıyorum. Korkarım ki yaşamak için çok vaktim yok. Ben bu topluluktaki en yaşlı insanım... 5 yaşında bir çocuk olduğum günleri hatırlıyorum. O zamanlar her şey çok farklıydı. Parklarda pek çok ağaçlar evlerde güzel bahçeler vardı ve ben yarım saat boyunca büyük bir zevkle duş alırdım. Bugünlerde ise cildimizi temizlemek için mineral yağlı havluları kullanıyoruz. Eskiden kadınların güzel saçları vardı. Şimdi ise başımızı su kullanmadan temiz tutmamız gerektiği için

tıraş etmek zorundayız... Eskiden benim babam arabasını hortumdan akan su ile yıkardı. Şimdi ise benim oğlum suyun bu şekilde ziyan edilebileceğine bir türlü inanmıyor... Sokaklarda posterlerde radyoda ve televizyonda SUYU DUYARLI KULLAN uyarıları olduğunu hatırlıyorum. Ama hiç kimse bu uyarıları önemsemedi. Suyun sonsuza dek var olacağını sandık... Şimdi ise tüm nehirler, göller, barajlar ve yeraltındaki su yatakları ya kurudu ya da kirlendi... Sanayi hemen hemen durma noktasına geldi ve işsizlik büyük oranlara ulaştı. Yegane iş alanı deniz suyunun tuzunu çıkarıp kullanılabilecek hale getiren fabrikalar ve işçiler maaşlarının bir bölümünü içme suyu olarak alıyorlar. Sokaklarda eli silahlı haydutların bir bidon su için insanlara saldırmaları çok yaygınlaştı... Yiyeceklerin 80% i sentetik. Eskiden yetişkin bir insanın günde 8 bardak su içmesi tavsiye edilirdi. Şimdi ise benim sadece yarım bardak su içmeme müsaade ediliyor. Biz şimdi bir kere giyilip atılan giysileri giymek zorundayız ve bu da çöp miktarını arttırıyor.... Biz şimdi kanalizasyon sistemi susuzluktan çalışmadığı için fosseptik kullanıyoruz... Nüfusun dış görünümü korkunç: Susuzluk nedeniyle kırıksık sıska ultraviyole ışınları nedeniyle yaralarla dolu vücutlar... Şimdi ozon tabakası kalmadığı için ışınlar çok daha kuvvetli... Cilt kanseri mide bağırsak enfeksiyonları ve idrar sistemi sorunları ölümlerin ana sebepleri... Cildin aşırı kuruması nedeniyle 20 yaşındaki bir genç 40 yaşında gibi bilim adamları araştırdılar. Ancak bu soruna bir çare bulamadılar görünüyor. Su üretilmiyor ağaç ve sebze olmadığı için oksijen de azaldı ve bu yüzden yeni neslin zekâ kapasitesi ciddi bir şekilde zarar görüyor... Pek çok erkekte sperm oluşum morfolojisi değişti. Bunun sonucunda da bebekler kusurlu, mutasyonla ve fiziksel sakatlıklarla doğuyorlar. Devlet soluduğumuz hava için bize para ödetiyor. Erişkin başına günde 137m küp soluyoruz... Bu parayı ödeyemeyen insanlar güneş enerjisiyle çalışan büyük mekanik akciğerlerle havalandırılan bölgelerden kovuluyorlar. Soluduğumuz hava kaliteli değil ama en azından nefes alabiliyoruz... Ortalama insan ömrü 35 yıl... Hala biraz yeşil alanı olan, nehirleri akan, bölgeler silahlı askerler tarafından korunuyor... Su, altın ve elmadan çok daha değerli bir hazine haline geldi... Yaşadığım yere nadiren yağmur yağdığı için hiç ağaç yok. Bazen yağış beklerken asit yağmurları yağıyor. Mevsimler ciddi bir şekilde 20. yüzyılın çevreye zarar veren sanayisi, atomik deneyler ve çevreye yaydıkları kirlere etkilendiler. O zamanlar çevreyle ilgilenmemiz konusunda uyarıldık ama hiç kimse dikkate almadı. Oğlum benden gençliğimden söz etmemi istediği zaman ona yeşil tarlaların, çiçeklerin güzelliğini, yağmuru, nehirlerde yüzmenin, balık avlamanın, içebildiğimiz kadar su içebilmenin ne büyük bir zevk olduğunu ve insanların ne kadar sağlıklı olduklarını anlatıyorum... O bana babacığım şimdi neden su yok? diye soruyor... İşte o zaman boğazım düğümleniyor.... Kendimi suçlu hissetmekten bir türlü kurtaramıyorum çünkü ben de o yaşadığı çevreyi kirleterek tahrip olmasına sebep olan, tüm uyarılara kulağını tıkayan nesle ai-

dim... Şimdi ise bizim çocuklarımız bunun bedelini ödüyorlar!... (Carta escrita el año
2070, 2012).

Doğadaki Olaylar Ve Sorumluluklarımız

Doğada Görülen (Görülebilecek) Olaylar	Bu Olayların Nedenleri
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
Doğaya Karşı Sorumluluklarımız	
-	
-	
-	
-	
-	
-	

Eylem Planı

Eylem Adı	Sorumlu Öğrenciler	Tarih
Atık Pil Toplama

Fidan Dikme	
Ağaçları Sulama
Atık Kağıtları Toplama
Atık Plastik Maddeleri Toplama
.....

Örnek Etkinlik 8: Canlandırma

Süre: 40 + 40 dk.

Kazanımlar: Başkalarının duygularının farkında olur. Sorunların çözümlerinin yaşama geçirilmesinde kişisel sorumluluğunu fark eder.

İlgili Zekâ Alanı: Sosyal zekâ, sözel-dilsel zekâ

Etkinlik Uygulama Süreci: Öğrencilere satın aldıkları eşyalarda problem çıktığında neler yaptıkları sorularak derse giriş yapılır. Tüketici olarak da bir takım sorumluluklarımızın olduğundan bahsedilir. Gönüllü öğrenciler arasından üç öğrenci seçilir ve aşağıdaki canlandırmaya yönelik roller dağıtılır. Öğrencilerden bu rolleri canlandırmaları istenir. Diğer öğrencilerin bu canlandırma sonunda tüketici olarak ne gibi sorumluluklarımızın olduğunu belirtmeleri istenir.

Bilinçli Tüketici

Vatandaş Osman Emmi torunu için bir bilgisayar almaya gider. Torununu kıramayıp parayı zar, zor biriktirmiştir;

Osman Emmi: Kardaş bana bir bilgisayar ver eyisinden olsun. Şöyle torunuma layık olsun emme. İkinci sınıfa gidiyor. Proce mi, perfomas mı ne ödevleri varmış ta, onlar için pek eyi olurmuş. Ne zamandır istiyodu zaten.

Uyanık Satıcı: Tabii amcacığım sen paradan haber ver yeterki. İşte elimdekilerin en iyisi bu. (Ceketinin koluyla bilgisayarın tozlarını siler.)

Osman Emmi: Ne kadar oluyo şinci bu alet?

Uyanık Satıcı: Senin için bin lira yaparız.

Osman Emmi: Çok pahalıymış kardaş. Elimde hiç para kalmayacak biraz indir-sen

Uyanık Satıcı: Katiyyen olmaz. Çok süper bir bilgisayar bu. En son model. Bu-nunla her şeyi yapabilir torunun. Başına oturdu mu okula gitmiş gibi olur.

Osman Emmi: Peki al bakalım. (Tıkır tıkır paraları sayar.)

Uyanık Satıcı: (Paraları sakalına sürer) Hayrını gör amca adresi ver de ben eve gönderirim.

Adresi yazar Osman Emmi sağol deyip uzaklaşırken. Arkasından bağırır:

Uyanık Satıcı: Alan veren gavur olsun. Satılan mal geri alınmaz haaa (Kendi kendine söylenir:) Oh be kurtuldum şu hurdadan amca yaşlı, torunu da küçük bu hur-da onlara yeter.

(İki gün sonra Osman Emmi bilgisayarıcıda)

Osman Emmi: Kardaş verdiği bilgisayar çürük çıktı. Hani her şey yapardı, en son modeldi. Açamadık bile.

Uyanık Satıcı: Açmayı bilmiyorsan bana ne!

Osman Emmi: Açmayı biliyoruz emme düğme içine kaçtı. Ya bana düzgün bir şey vir ya da paramı vir.

Uyanık Satıcı: Tek kuruş vermem. Hem alan veren gavur olsun dedik. İkimiz de gavur oluruz valla! (Satıcı sinirli hareketler yapar.)

(Osman Emmi çaresiz peki der kara kara düşünerek evine gider. Tam okulun önünden geçerken aklına öğretmen hanım gelir.)

İçeriye bağırır; Öğretmen hanım kızımı!

Öğretmen Hanım: Buyur Osman Emmi

Osman Emmi: Toruna bilgisayar aldıldım ya biliyon. Hem bozuk hem çürük çıktı. Bugün gittim. Ya paramı ya sağlam bilgisayar dedim ikisini de virmedi. Nirdeyse beni kovacaktı. Hanım kızım sen bilirsin, bana bi akıl vir.

Öğretmen Hanım: Üzülme Osman Emmi. Hakkını alacaksın. Anladığım kada-riyle senin bu satıcı kendini uyanık zannediyor. Bozuk bilgisayarı bilerek satmışa ben-ziyor. İki yıl içinde hakkını arayabilirsin. Yarın git paranı iste. Vermezse Hakemler Heyeti ne şikayet edeceğini söyle. Yine vermezse Hakemler Heyetine git. Ama bence gerek kalmayacak. Paranı hemen verecek.

Osman Emmi: Sağol öğretmen hanım kızım. İçime su serptin.

dikkate almak için Çoklu Zekâ Kuramına uygun etkinlikler hazırlandığında öğrencilerin bu değeri kazanma başarısı artacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın desteğiyle ülkemizde okullarda değerler eğitimi kapsamında projeler ya da uygulamalar ile sorumluluk değeri öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu uygulamalara ülkemizdeki bütün ilkokullar tam olarak katılmamaktadır. Ayrıca öğretmenlerin yararlandığı kaynaklardaki etkinliklerin bütün öğrencilere hitap etmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin okullarında kullanabileceği öğrencilerin baskın zekâ alanlarını destekler nitelikte çeşitli ve çok sayıda etkinliklere ihtiyacı vardır. Böylelikle öğrencilere sorumluluk değeri onların sadece baskın olan değil diğer zekâ alanları vasıtasıyla da kalıcı olarak kazandırılmış olunacaktır.

Bu çalışma sonucunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir:

1. Bütün değerlere yönelik sınıf seviyelerine uygun Çoklu Zekâ Kuramına dayalı etkinlikler geliştirilebilir.
2. Geliştirilen etkinlikler okullarda öğretmenler tarafından uygulanması sağlanarak etkinliklerle ilgili geri dönütler alınabilir.
3. Okullarda öğretmenlerin kendi oluşturdukları etkinlikleri paylaşmaları sağlanarak geliştirmelerinde yardımcı olunabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. Değerler Eğitimi Dergisi, 1(1), 7-18.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. Değerler Eğitimi Dergisi, 6(16), 9-27.
- Bono, E. (2007). 6 Değer Madalyası. (Çeviren: Selen Y. Kölay). İstanbul: Remzi Yayınları.
- Carta escrita el año 2070. (2012, Nisan). Crónica de los Tiempos.
- Cüceloğlu, D. (2016) Geliştiren Anne-Baba. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Doğanay, A. (2011). Değerler eğitimi. İçinde Ed: Cemil Öztürk. Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi (225- 256). Ed: Cemil Öztürk. 2. Baskı. Pegem A Yayıncılık/ Ankara.
- Güngör, E. (2010). Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Hökelekli, H. (2011). Değerler Psikolojisi ve Eğitimi. İstanbul: Timaş Yayınları.

- Kale, N. (2007). Nasıl bir değerler eğitimi. İçinde Ed: Doç. Dr. Recep Kaymakcan, Dr. Seyfi Kenan, Prof. Dr. Hayati Hökelekli, Dr. Şeyma Z. Arslan, Mahmut Zengin (Editör). Değerler ve eğitimi (313- 322). İstanbul: Kahraman Ofset.
- Kuçuradi, İ. (2011). Etik. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Öztürk, E. (2009). Hayat bilgisi dersinde değer eğitimi ve örnek uygulamalar. İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen El Kitabı. (Ed: Selahaddin Öğülmüş). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Saban, A. (2010). Çoklu Zekâ Kuramı ve Türk Eğitim Sistemine Yansıması. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tüketici Haftası Skeç.18.11.2013 tarihinde <http://www.okulplatformu.com/index.php?topic=301.0;wap2> adresinden erişildi.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). Değerler Eğitimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.